

УДК 378.147

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-7\(53\)-991-999](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-7(53)-991-999)

Фесенко Володимир Юрійович кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки і психології, Національний фармацевтичний університет, м. Харків, тел.: (066) 367-55-85, <https://orcid.org/0000-0001-7437-0854>

Шварп Наталія Вікторівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології, Національний фармацевтичний університет, м. Харків, тел.: (066) 335-91-52, <https://orcid.org/0000-0003-0255-9310>

Тимошук Ганна Василівна кандидат педагогічних наук, викладач кафедри педагогіки і психології, Національний фармацевтичний університет, м. Харків, тел.: (098) 542-74-25, <https://orcid.org/0000-0002-1697-4868>

Сабатовська-Фролкіна Інна Сергіївна кандидат соціологічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології, Національний фармацевтичний університет, м. Харків, тел.: (066) 143-45-95, <https://orcid.org/0000-0003-2770-0413>

ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ КУРСУ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ «СПЕЦИФІКА ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ»

Анотація. У статті підкреслено значущість урахування специфіки підготовки іноземних здобувачів вищої освіти як актуального вектору розвитку освітньої системи України, забезпечення її конкурентоспроможності. Зауважено на необхідності уваги до даного питання, зважаючи на існуючі ризики. Висвітлено досвід підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників фармацевтичних та медичних закладів освіти на курсі «Специфіка підготовки іноземних здобувачів вищої освіти», який був розроблений та впроваджений колективом кафедри педагогіки і психології Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету. Наведено теми, які були опрацьовані за навчальною програмою курсу, зокрема: «Полікультурна компетентність викладача», «Специфіка викладання фахових дисциплін іноземним здобувачам вищої освіти», «Іноземний студент як учасник освітнього процесу», «Роль психічних процесів у пізнавальній активності здобувачів освіти», «Адаптація до навчального процесу іноземних здобувачів вищої освіти», «Формування позитивної мотивації до навчання іноземних здобувачів вищої освіти», «Конфлікти у педагогічній взаємодії», «Імідж викладача у сприйнятті іноземних студентів», «Тьюторське супроводження іноземних студентів у процесі навчання», «Сутність і

профілактика емоційного вигорання викладача», «Організація та проведення наукових й освітніх заходів за участі іноземних студентів», «Формування готовності викладача до організації наукового, освітнього заходу». Ознайомлено із результатами проведеного серед учасників дослідження за google-формою (анкетою) щодо з'ясування організаційних засад, форм навчання, інформаційного забезпечення для подальшого удосконалення зазначеного курсу, констатовано схвальні відгуки та підтверджено доцільність його впровадження.

Ключові слова: післядипломна освіта, курс підвищення кваліфікації, іноземний здобувач вищої освіти.

Fesenko Volodymyr Yuriiovich PhD, Associate Professor, Head of the Pedagogy and Psychology department, National University of Pharmacy, Kharkiv, tel.: (066) 367-55-85, <https://orcid.org/0000-0001-7437-0854>

Shvarp Nataliia Viktorivna PhD, Associate Professor, Pedagogy and Psychology department, National University of Pharmacy, Kharkiv, tel.: (066) 335-91-52, <https://orcid.org/0000-0003-0255-9310>

Tymoshchuk Hanna Vasylivna PhD, Lecturer, Pedagogy and Psychology department, National University of Pharmacy, Kharkiv, tel.: (098) 542-74-25, <https://orcid.org/0000-0002-1697-4868>

Sabatovska-Frolkina Inna Serhiivna PhD, Associate Professor, Pedagogy and Psychology department, National University of Pharmacy, Kharkiv, tel.: (066) 143-45-95, <https://orcid.org/0000-0003-2770-0413>

EXPERIENCE IN IMPLEMENTING THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT COURSE «SPECIFICS OF PREPARING INTERNATIONAL HIGHER EDUCATION STUDENTS»

Annotation. The article emphasizes the importance of considering the specifics of preparing international higher education students as a relevant direction for the development of Ukraine's educational system and ensuring its competitiveness. It highlights the need for attention to this issue, given the existing risks. The article presents the experience of professional development for teaching and research-teaching staff of pharmaceutical and medical educational institutions through the course «Specifics of Preparing International Higher Education Students» designed and implemented by the Department of Pedagogy and Psychology at the Institute of Professional Development for Pharmacy Specialists of the National University of Pharmacy. The topics covered in the course's curriculum («Specifics of teaching specialized disciplines to foreign higher education students», «Foreign student as a participant in the educational process», «The role of mental processes in the cognitive

activity of students», «Adaptation of foreign higher education students to the learning process», «Fostering positive motivation for learning in foreign higher education students», «Conflicts in pedagogical interaction», «Teacher's image in the perception of foreign students», «Tutoring support for foreign students in the learning process», «The essence and prevention of teacher burnout», «Organization and conduct of scientific and educational events involving foreign students», «Formation of a teacher's readiness to organize scientific and educational events») are outlined. The results of a survey conducted among participants via a Google Form (questionnaire) to assess the organizational framework, teaching methods, and information support for further improvement of the course are presented. Positive feedback was noted, and the relevance of implementing the course was confirmed.

Keywords: postgraduate education, professional development course, international higher education student.

Постановка проблеми. Підготовка іноземних здобувачів вищої освіти у вітчизняних закладах вищої освіти (ЗВО) є важливим напрямом розвитку освітньої системи України, що сприяє її інтернаціоналізації, конкурентоспроможності, підвищенню міжнародного іміджу держави та економічному зростанню. Проте, без належної уваги до даного питання, зокрема, у контексті забезпечення якісної інфраструктури, безпеки та психолого-педагогічної підтримки, є ризик втратити позиції порівняно з іншими країнами, які активно розвивають освітній туризм.

Слід зазначити й те, що урахування специфіки підготовки іноземних здобувачів вищої освіти відіграє ключову роль у процесах адаптації до нового середовища й успішної інтеграції в академічний та соціальний простори.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Осмисленню теоретичних і практичних аспектів професійної підготовки іноземних здобувачів вищої освіти присвячені наукові праці Н. Булгакової, М. Дебич, Т. Дороніної, О. Коротун, О. Поляковської, О. Резван, С. Рідкозубової, І. Сафонової, О. Тригубчак, О. Шарапової, Г. Швець, О. Яцишиної та ін. Проте, з урахуванням запитів щодо зміцнення позицій України на глобальному ринку освітніх послуг та економіки держави, вважаємо, що окреслена проблема потребує додаткового розгляду.

Метою статті є висвітлення досвіду підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників фармацевтичних та медичних закладів освіти на курсі «Специфіка підготовки іноземних здобувачів вищої освіти».

Виклад основного матеріалу. Враховуючи вимоги часу, зокрема необхідність підвищення якості вищої освіти, адаптацію до міжнародних стандартів і конкурентоспроможність вітчизняних ЗВО на світовому ринку освітніх послуг, колективом кафедри педагогіки і психології Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету протягом 2021-2023 р.р. було розроблено та впроваджено курс підвищення кваліфікації «Специфіка підготовки іноземних здобувачів вищої

освіти» обсягом 150 годин (5 кредитів ECTS). Метою опанування його програми стало сприяння формуванню у викладачів здатності працювати у міжнародному контексті освітнього простору ЗВО. Зокрема, було розкрито та розглянуто наступні теми: «Полікультурна компетентність викладача», «Специфіка викладання фахових дисциплін іноземним здобувачам вищої освіти», «Іноземний студент як учасник освітнього процесу», «Роль психічних процесів у пізнавальній активності здобувачів освіти», «Адаптація до навчального процесу іноземних здобувачів вищої освіти», «Формування позитивної мотивації до навчання іноземних здобувачів вищої освіти», «Конфлікти у педагогічній взаємодії», «Імідж викладача у сприйнятті іноземних студентів», «Тьюторське супроводження іноземних студентів у процесі навчання», «Сутність і профілактика емоційного вигорання викладача», «Організація та проведення наукових й освітніх заходів за участі іноземних студентів», «Формування готовності викладача до організації наукового, освітнього заходу».

Учасники курсу опановували теоретичний та практичний матеріали з виокремлених тем у терміни, що були зазначені графіком освітнього процесу, брали участь в обговореннях на форумах, виконували індивідуальні завдання, а також ознайомлювалися з представленими додатковими інформаційними джерелами. Всі види їхньої діяльності підлягали поточному контролю, що здійснювався протягом вивчення кожної з тем.

По завершенню з метою вдосконалення зазначеного курсу підвищення кваліфікації його учасникам було запропоновано анонімно пройти онлайн опитування за google-формою (анкетою). Так, кількість респондентів склала 34 особи, серед яких більшість жіночої статі (78,8%) та 21,2% – чоловічої, з них віком до 30 років – 5,9%, 31-40 років – 55,9%, 51-50 років – 17,6%, 51-60 років – 14,7%, старше 60 років – 5,9%. Щодо викладацької діяльності, то 41,2% опитаних з педагогічним стажем від 11 до 25 років, 17,6% – понад 25 років.

Більшість запитань анкети стосувалась особливостей організації освітнього процесу, тематики курсу та його інформаційного забезпечення з метою подальшого вдосконалення. Зокрема, на запитання «Наскільки курс збагатив Ваші знання щодо специфіки підготовки іноземних здобувачів вищої освіти?» 55,9% респондентів відповіли «Максимально», 44,1% – «Більшою мірою» (рис. 1).

1. Наскільки курс збагатив Ваші знання щодо специфіки підготовки іноземних здобувачів вищої освіти?

34 відповіді

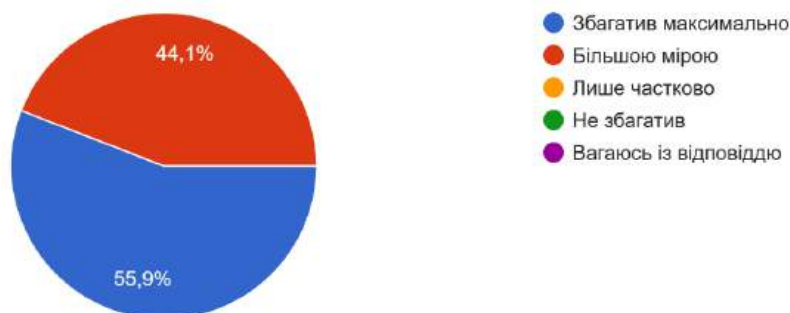

Рис. 1. Результати відповіді на запитання анкети «Наскільки курс збагатив Ваші знання щодо специфіки підготовки іноземних здобувачів вищої освіти?»

Ураховуючи дистанційний формат навчання, вважаємо доречним сформульоване запитання «Чи був достатньо роз'ясненим алгоритм, програма та наведений графік навчання за дистанційним курсом?». На нього 87,9% респондентів відповіли «У повній мірі», 12,1% – «Більшою мірою» (рис. 2).

3. Чи був достатньо роз'ясненим алгоритм, програма та наведений графік навчання за дистанційним курсом?

33 відповіді

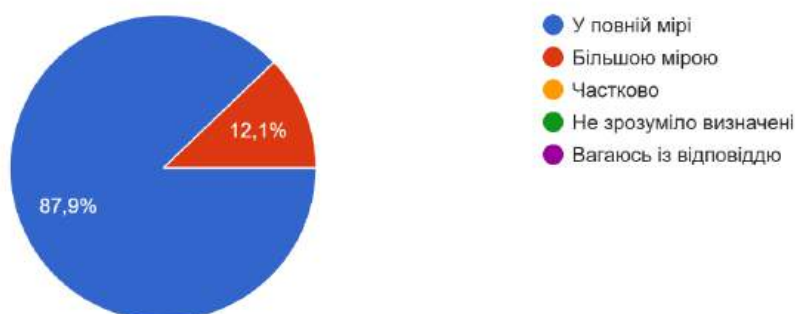

Рис. 2. Результати відповіді на запитання анкети «Чи був достатньо роз'ясненим алгоритм, програма та наведений графік навчання за дистанційним курсом?»

Цікавою також була думка учасників курсу щодо представленої у ньому тематики. Так, на запитання «Які з зазначених тем курсу сподобались, були цікавими та корисними?», здебільшого, переважали позитивні відповіді (рис. 3).

4. Які з зазначених тем курсу сподобались, були цікавими та корисними? (поставте у відповідній графі позначку до кожної з розглянутих тем):

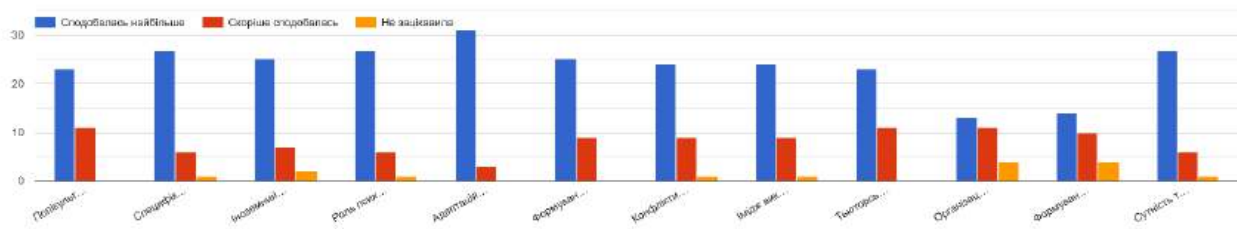

Рис. 3. Результати відповіді на запитання анкети «Які з зазначених тем курсу сподобались, були цікавими та корисними?»

Стосовно основних і додаткових інформаційних ресурсів, синхронних відео-лекцій, практичних завдань з кожної теми та форумів, більшість респондентів була повністю ними задоволена (рис. 4).

5. Які ресурси та навчальні матеріали курсу задовольнили найбільше?

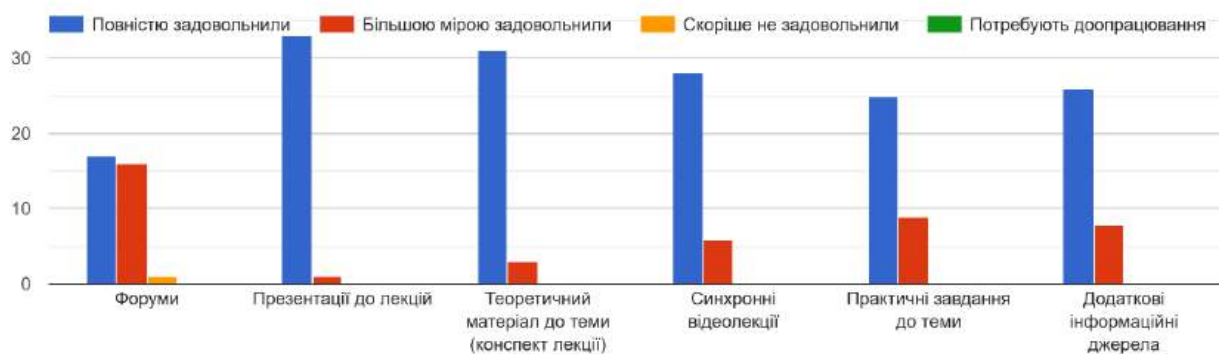

Рис. 4. Результати відповіді на запитання анкети «Які ресурси та навчальні матеріали курсу задовольнили найбільше?»

Слід звернути увагу й на відповіді на запитання «Яких ресурсів і навчальних матеріалів не вистачало на даному курсі?». Так, більшість респондентів була задоволена представленими джерелами, але й було надано пропозиції щодо наявності гіперпосилань на іноземні (англомовні) джерела, які висвітлюють досвід провідних ЗВО у контексті тієї чи іншої теми, а також цікавих відео; викладання теоретичної бази за допомогою ресурсу «Книга» (рис. 5).

6. Яких ресурсів і навчальних матеріалів не вистачало на даному курсі?

18 відповідей

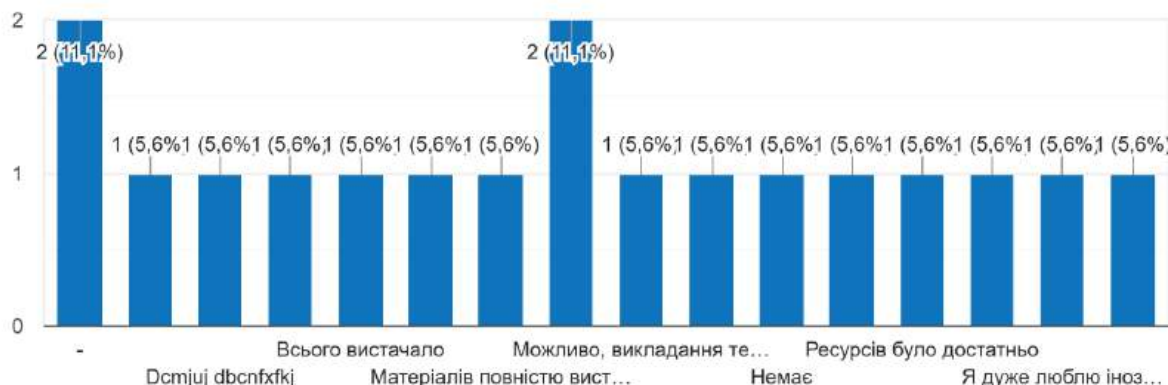

Рис. 5. Результати відповіді на запитання анкети «Яких ресурсів і навчальних матеріалів не вистачало на даному курсі?»

Щодо критеріїв оцінювання практичних завдань і чи дозволяли вони чітко зрозуміти межі якісного виконання для отримання позитивної оцінки 70,6% респондентів надали відповідь «Повністю погоджуюсь», 23,5% – «Погоджуюсь» і лише 5,9% – «Частково погоджуюсь», що засвідчило високий рівень загальної задоволеності вимогами для досягнення високих результатів (рис. 6).

7. Чи дозволяють критерії оцінювання практичних завдань чітко зрозуміти межі якісного виконання завдання для отримання позитивної оцінки?

34 відповіді

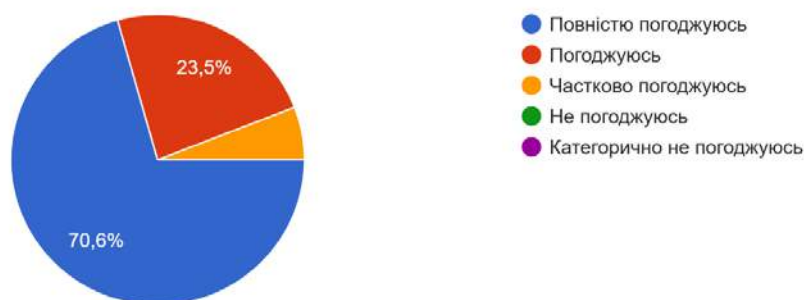

Рис. 6. Результати відповіді на запитання анкети «Чи дозволяють критерії оцінювання практичних завдань чітко зрозуміти межі якісного виконання завдання для отримання позитивної оцінки?»

Важливими є й відповіді учасників на запитання щодо можливих труднощів у роботі на курсі. Так, найпоширенішими були проблеми технічного характеру – 56,7%, недостатність можливостей для дистанційного спілкування – 16,7% і нестача досвіду дистанційного навчання – 6,7% (рис. 7).

10. Якщо виникають труднощі в роботі з дистанційним курсом, то з яких причин? (зазначте усі можливі варіанти)

30 відповідей

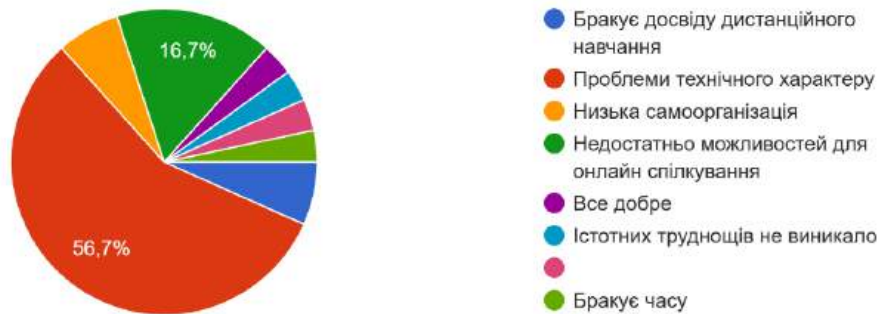

Рис. 7. Результати відповіді на запитання анкети «Якщо виникають труднощі в роботі з дистанційним курсом, то з яких причин?»

Загалом, відгуки та пропозиції від учасників були позитивними. Так, 93,8% респондентів зазначили, що із задоволенням порекомендували б своїм колегам пройти даний курс підвищення кваліфікації (рис. 8).

14. Чи порекомендували б Ви своїм колегам пройти курс підвищення кваліфікації «Специфіка підготовки іноземних здобувачів вищої освіти?»

32 відповіді

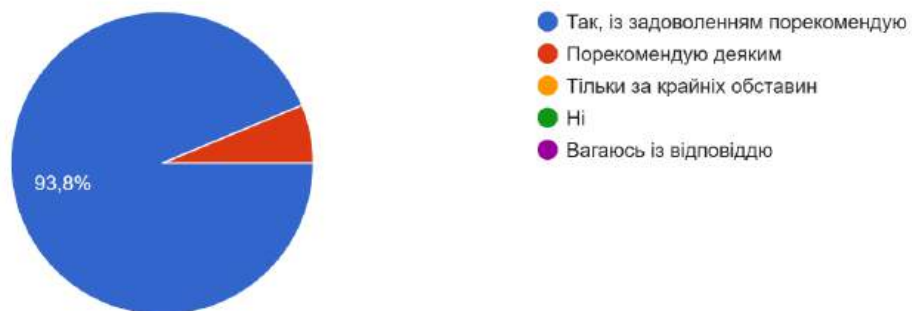

Рис. 8. Результати відповіді на запитання анкети «Чи порекомендували б Ви своїм колегам пройти курс підвищення кваліфікації «Специфіка підготовки іноземних здобувачів вищої освіти?»»

Висновки. Курс «Специфіка підготовки іноземних здобувачів вищої освіти» надав можливість педагогічним і науково-педагогічним працівникам фармацевтичних та медичних закладів вищої та передвищої освіти удосконалити свій професійний рівень у контексті подальшого забезпечення якісного навчання, адаптації до міжнародних стандартів і підвищення конкурентоспроможності українських ЗВО.

Результати онлайн опитування за google-формою серед учасників засвідчили високий рівень організації та інформаційного забезпечення освітнього процесу, констатуючи доцільність упровадження зазначеного курсу.

Література:

1. Дебич М. А. Теоретичні засади інтернаціоналізації вищої освіти : міжнародний досвід : монографія. Ніжин, 2019. 408 с.
2. Поляковська О. О. Розвиток системи підготовки іноземних студентів у закладах вищої та фахової передвищої освіти Криворіжжя (60-ті рр. XX – початок XXI ст.) : дис. ... д-ра філософії за освітньо-науковою програмою «Освітні, педагогічні науки» спец. 011 Освітні, педагогічні науки / КДПУ. Кривий Ріг, 2023. 307 с.
3. Резван О. О. Педагогічні умови розвитку пізнавальних потреб іноземних студентів у процесі навчання : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2008. 17 с.
4. Тригубчак О. Особливості професійної підготовки іноземних громадян : досвід європейської вищої школи. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 90 с.
5. Швець Г. Д. Теоретико-методичні засади навчання української мови іноземних студентів гуманітарних спеціальностей : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02. Київ, 2021. 730 с.
6. Яцишина О. В. Гуманітарна підготовка іноземних студентів у медичних університетах : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2016. 20 с.

References:

1. Debych, M. A. (2019). *Teoretychni zasady internatsionalizatsii vyshchoi osvity: mizhnarodnyi dosvid* [Theoretical Foundations of Higher Education Internationalization: International Experience] [Monograph]. Nizhyn: [Publisher]. 408 p. [in Ukrainian]
2. Polyakovska, O. O. (2023). *Rozvytok systemy pidhotovky inozemnykh studentiv u zakladykh vyshchoi ta fakhovoi peredvyshchoi osvity Kryvorizhzhia (60-ti rr. XX – pochatok XXI st.)* [Development of the System for Preparing International Students in Higher and Pre-Higher Vocational Education Institutions of Kryvyi Rih (1960s – Early 21st Century)] [Doctoral dissertation, Educational and Pedagogical Sciences, Specialization 011]. Kryvyi Rih: Kryvyi Rih State Pedagogical University. 307 p. [in Ukrainian]
3. Rezvan, O. O. (2008). *Pedahohichni umovy rozvytku piznaval'nykh potreb inozemnykh studentiv u protsesi navchannya* [Pedagogical Conditions for the Development of Cognitive Needs of International Students in the Learning Process] [Abstract of Candidate of Pedagogical Sciences dissertation, Specialization 13.00.04]. Kyiv. 17 p. [in Ukrainian]
4. Trygubchak, O. (2021). *Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky inozemnykh hromadyan: dosvid yevropeiskoi vyshchoi shkoly* [Features of Professional Training of Foreign Citizens: Experience of European Higher Education] [Monograph]. Sumy: Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenka. 90 p. [in Ukrainian]
5. Shvets, H. D. (2021). *Teoretyko-metodychni zasady navchannya ukrayinskoï movy inozemnykh studentiv humanitarnykh spetsial'nostei* [Theoretical and Methodological Foundations of Teaching Ukrainian Language to International Students of Humanitarian Specialties] [Doctoral dissertation, Specialization 13.00.02]. Kyiv. 730 p. [in Ukrainian]
6. Yatsyshyna, O. V. (2016). *Humanitarna pidhotovka inozemnykh studentiv u medychnykh universytetakh* [Humanitarian Training of International Students in Medical Universities] [Abstract of Candidate of Pedagogical Sciences dissertation, Specialization 13.00.04]. Ternopil. 20 p. [in Ukrainian]